

MAORI

 achtergrondinformatie

ONTMOETINGEN

Westerse navigatie

De Nederlanders zagen weinig profijt in Nieuw-Zeeland. Al gauw begonnen expedities uit Groot-Brittannië, Frankrijk en Spanje het land te verkennen; de reizen waren het gevolg van competitie tussen deze Europese naties. De resultaten van de ontdekkingsstochten bleven gewoonlijk vertrouwelijk omdat zij eigenlijk staatsgeheim waren: locaties werden meestal niet doorgegeven en kaarten bleven ongepubliceerd. Bovendien waren de lengte- en breedtegraadberekeningen zo onnauwkeurig dat eilanden vaak na hun ontdekking niet gelokaliseerd werden. Vele zeelieden verloren het leven tijdens deze exploratietochten, niet alleen door technische moeilijkheden, maar ook door gezondheidsproblemen. Lange reizen van meer dan vijftig dagen zonder verse groenten of fruit veroorzaakten, bij gebrek aan vitamine C, de ziekte scheurbuik.

De Verlichting en de wetenschappelijke reizen

De Verlichting werd gekenmerkt door een kritische houding tegenover het irrationele denken en streefde naar nieuwe manieren om kennis te verwerven. Tegen de tweede helft van de achttiende eeuw kende de Verlichting in Europa een bloeiperiode. Wetenschappers brachten systematisch, met behulp van instrumenten en wiskundige berekeningen, continenten, eilanden en kustlijnen in kaart. Voor het eerst maakten ze deel uit van de ontdekkingsstochten van de zeevaarders. Ze hadden als doel plaatselijke talen te bestuderen en op ongekende wijze het leven in de Stille Oceaan te registreren met tekeningen, beschrijvingen en de aanleg van planten-, dieren- en insectencollecties.



Kapitein James Cook (1728-1779)



De reizen van James Cook belichamen als geen andere de achttiende-eeuwse Europese verkenningsdrang en imperialistische ambities. Als luitenant van de Britse Koninklijke Marine werd Cook in juli 1769 uitgezonden om de omloop van de planeet Venus om de zon te beschrijven. De tijdens deze reis verrichte metingen moesten tabellen en grafieken opleveren die lengte- en breedtegraden konden bepalen. In de loop van zijn drie reizen (1768-1771, 1772-1775, 1776-1779) deed Cook viermaal Nieuw-Zeeland aan. Hij vertoefde 328 dagen in nabijheid van het land of op zijn kusten. Cook en zijn medewerkers verzamelden voor hun documentatie van de achttiende-eeuwse Maori materiële cultuur en taal een enorme hoeveelheid kennisbronnen.

Handelsreizen

Het in de late achttiende eeuw begonnen contact tussen Europa en Nieuw-Zeeland nam toe door handelsreizen. Deze waren georganiseerd om Nieuw-Zeelandse goederen als hout, vlas, robben- en walvisproducten op te halen en af te zetten op markten in Europa, Amerika, India of China. In ruil werden Europese artikelen en vaardigheden geschonken aan lokale leveranciers van handelswaar en arbeid. De eerste Europeanen die in Nieuw-Zeeland gingen wonen, waren zeelieden.

Zij waren uit schepen gesprongen die uit Sydney waren gezeild, in een poging om aan tirannieke kapiteins, lekkende schepen, misdaad en tegenspoed te ontsnappen. Vanaf de vroege jaren negentig van de achttiende eeuw dacht men aan de stichting van een Britse kolonie. De meest begeerde goederen in de geschiedenis van het Europese kolonialisme waren goud en zilver, gevolgd door alle producten die voore oorlogvoering vereist waren: salpeter voor buskruit, hout voor scheepsrompen en vlas voor touwwerk, zeilen en uniformstoffen. Robben en walvissen trokken eveneens handelsschepen aan. In Nieuw-Zeeland waren vlas, hout, robben en walvissen beschikbaar.



De komst van het Christendom



Samuel Marsden (1765-1838), de belangrijkste veldprediker in het strafkamp van New South Wales in Australië, had lange tijd een zending naar Nieuw-Zeeland overwogen. Hij was na een ontmoeting met de Maori's onder de indruk geraakt van hun intellectuele capaciteiten. Bovendien was hij ervan overtuigd dat, aangezien zij de Europese handelsidealen begrepen hadden, zij des te ontvankelijker zouden zijn voor 'verlossing'. Christelijke evangelisatie in Nieuw-Zeeland begon in 1814: op kerstdag 1814 vierde Marsden de eerste christelijke dienst op Nieuw-Zeelands vasteland. Toch leverde de zending van 1822 nog geen enkele bekering op. De situatie veranderde in 1823 met predikant Henry Williams (1792-1867), die erop stond dat alle nieuwe zendelingen

de Maori-taal leerden, zodat zij zo vlug mogelijk in die taal konden gaan prediken. Williams' maatregelen resulteerden tegen 1842 in ruim 3000 christelijke Maori's.

De Wesleyaanse methodistenzending Samuel Leigh (1785-1852), een vriend van Samuel Marsden, arriveerde in januari 1822 in de Bay of Islands. De Wesleyanen hadden als doel het evangelie zo eenvoudig mogelijk bekend te maken. Persoonlijk mochten zij geen land bezitten noch handeldrijven met Maori's. In 1838 brachten de Franse katholieke missionarissen in Noord-Hokianga het katholicisme met zich mee. Zij beschikten over geld en werkten in nauw verband met de in Lyon gevestigde orde van de Maristen. De protestantse zendingen verwelkomden de katholieken niet. Met het geld verzameld door de fondsenorganisatie van de Maristen, boekte de bisschop toch veel succes. In 1844 waren al 41 Franse missionarissen naar Nieuw-Zeeland gekomen. In dat jaar openden ook de eerste Presbyterianen onder leiding van James Duncan (1813-1907) een zending in Manawatu.

